

BESLUT

2020-09-21 Dnr: 20/01318

SAKEN

Plånboken, P1, 2020-04-01, inslag om sparkonton; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGET

Inslaget var en del av en frågestund i programmet *Plånboken* där en expert i privatekonomi bland annat svarade på lyssnaren NN:s frågor. Följande sades.

(Pgl) – Du funderar på att flytta 250 000 kronor från ett räntelöst konto i en av storbankerna till företaget [företagsnamn]. Men du undrar om du törs? Kan du berätta hur du tänker? (NN) – Ja, som sagt, det är ju nollränta här hos storbankerna i allmänhet va, och [företagsnamn], företaget där, det vet man kanske inte så mycket om, men de ger ju faktiskt då 1,2-1,3 procent i ränta för ett konto med tre månaders uppsägningstid och de här pengarna vi har de är tänkta att kompensera för fallande utbetalningar av tjänstepensioner och det är lite jobbigt att ha nollränta tycker jag på en så pass stor slant här och för närvarande är aktiemarknaden inte direkt intressant för oss. (Expert) – Jag förstår hur du tänker. Jag förstår hur du tänker [NN]. Det är en väldigt klok fundering du gör här. (Pgl) – Är det riskfritt att spara hos [företagsnamn]? (Expert) – Ja. De har insättningsgaranti. Det finns alltså den här statliga insättningsgarantin, vilket gör att pengarna är skyddade upp till 950 000 kronor per sparare och bank. Och det gör ju att du vågar sätta in här. Jag skulle aldrig spara på en bank utan insättningsgaranti. Och så i det fallet. [Företagsnamn] är ju en bank som fokuserar på bolån till människor som inte har så lika hög kreditvärdighet som andra, vilket gör att de tar ganska hög ränta för sina bolån. Jag såg på deras hemsida säger de att det är från 2,95 procent. Och det är ju mer än dubbelt än vad vanliga bolag [ohörbart]. (Pgl) – Och det är därför man kan få lite högre... (Expert) – Och det är ju därför, ja precis, för de behöver få in pengar för att låna ut, och alltså är de beredda att betala den här högre räntan. (Pgl) – Ja.

Sedan sa den inringande lyssnaren att han hade kollat upp att banken inte fanns med på Finansinspektionens varningslista. Experten upplyste om att man även kan kontrollera vilka som har insättningsgaranti hos Riksgälden. Avslutningsvis sades bland annat följande.

(Pgl) – Hängslen och livrem har du där om du väljer det där alternativet verkar det som.
 (NN) – Ja. (Pgl) – Ja. (NN) – Men på nåt sätt så fladdrar det en liten fjäril i magen ändå, det kanske är namnet som gör det hela men jag har forskat lite djupare i det och jag hittade ju att ägarna är [företagsnamn] och det borde ju borge för att det är schysst i alla fall det här va. (Expert) – Ja. (Pgl) – Ja.

ANMÄLAN

Anmälaren anser sammanfattningsvis att inslaget utgjorde reklam för det omnämnda företaget.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget stämmer överens med bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför i huvudsak följande.

Plånboken är P1:s program med inriktning på konsumentjournalistik. Här blandas lyssnarnas frågor till programmets experter med matnyttiga reportage. *Plånbokens* fokus ligger på ämnen som påverkar hushållsekonomin och annat som är viktigt för konsumenterna. Syftet är att göra konsument- och ekonomijournalistik som alla förstår.

Den aktuella dagen bestod programmet bland annat av en frågestund där en återkommande privatekonomisk expert och ekonomijournalist svarar på lyssnarfrågor. Denna veckan var temat för ”Dagens frågelåda” privatekonomi.

En vanlig fråga från lyssnare till programmet är hur man som småsparare kan vara säker på att pengarna som sätts in på en bank eller ett finansinstitut betalas ut om dessa institutioner skulle gå i konkurs eller få sitt tillstånd indraget. Något som också tagits upp flera gånger i *Plånboken*. Lyssnaren som ringde in undrade också om han ska våga sätta in en summa pengar på den aktuella banken som erbjuder en högre ränta än traditionella sparkonton.

Experten påtalade generellt vikten av att kontrollera om en bank är pålitlig och på vilka sätt detta kan göras. Hon förklarade också att det är på grund av inkomstkällor vid medgivande av bostadslån med högre ränta än storbankerna som det aktuella institutet kan vara mer generösa gällande sina sparräntor. Den aktuella banken och svaret på lyssnarens fråga blev ett exempel på hur noggrann man bör vara innan man flyttar pengar från en aktör till en annan för att minska risken att förlora pengar.

Inslaget innehöll allmänna råd om hur sparare kan kontrollera att banker har statlig insättningsgaranti för att skydda sig som småsparare och konsumenterna. Det gav också lyssnaren information om att man inte ska lita på vad banker skriver på sin hemsida, utan vara källkritisk och söka efter mer fakta via Finansinspektionens hemsida för att vara säker på att banken eller finansinstitutet är att lita på och motverka egen ekonomisk skada.

Det måste vara möjligt att nämna varumärken eller företag i samband med ett telefonväkteri om privatekonomi inom ramen för ett program med ett tydligt konsumentjournalistiskt syfte. Det lyftes vidare fram både positiva och negativa omständigheter kring det aktuella företaget. Det finns ett stort informationsintresse kring att belysa vad olika sparformer innebär för risker och det är därför en återkommande fråga i programmet. Varken programledarens förhållningssätt eller inslagets utformning i övrigt medför någon överträdelse av bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Det förekom inte någon framhävnings eller fokusering på varumärket eller andra uppgifter om företaget som innebär ett gynnande.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslaget innebär ett visst kommersiellt gynnande genom det fokus som gavs den aktuella banken som alternativ till storbankerna och omnämnandet av bankens inriktning på bolån. Mot bakgrund av programmets konsumentupplysande syfte anser nämnden att det aktuella gynnandet var tillbörligt, motiverat av ett tydligt informationsintresse. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Hanna Teleman